

твована меница 00075544 и да се ради о грешци суда. Ово са разлога што је меница строго формална хартија од вредности, па протест мора бити учињен у смислу Закона о меници и у предвиђеним роковима да би се сачувала права из менице, то подразумева да број менице мора бити наведен у протесту.”

Према томе, у протесту мора бити означен тачан број менице да би се остварила права из менице.

(Пресуда Вишег привредног суда Србије, Пжс. 5153/88 од 9. VI 1988)

припремио мр Јездимир Митровић

ОДЛУКЕ СУДА УДРУЖЕНОГ РАДА СРБИЈЕ

Адаптација стана

Радница је у предлогу за покретање поступка навела да се 1985. године налазила на првом месту ранг-листе за решавање стамбеног питања адаптацијом стана. Одлуком Комисије за стамбене односе одобрена је адаптација њеног стана површине 57 м², а према пројекту који је саставни део дозволе за адаптацију и пројекта за водовод, канализационе и електричне мреже. Радница је истакла да се радна организација при извршењу адаптације стана није придржавала пројекта, те да није извршила све потребне и предвиђене грађевинске радове да би се стан оспособио за нормалну употребу, односно да би постао комфоран. Зато је предложила да суд обавезе Радну организацију да изврши све нужне грађевинске радове у циљу адаптације њеног стана.

Основни суд удруженог рада у Београду је решењем Ст. број 816/87 од 28. децембра 1987. године утврдио да нема услова за пружање судске заштите по захтеву раднице. Утврдио је да радница у конкретном спорном односу тражи да суд обавезе Радну организацију да изврши одлуку о одобравању адаптације њеног стана, како би се стан довео у стање комфорности. Будући да се у конкретном спорном односу ради о извршењу коначне одлуке о решавању стамбеног питања раднице путем адаптације њеног некомфорног стана, а с обзиром да је суд удруженог рада, сходно одредби члана 37, став 1. Закона о стамбеним односима Србије овлашћен да пружа заштиту права радника за поништај коначног акта о додели стана или о захтеву за увршћење у ранг-листу реда првенства за решавање стамбеног питања, то нису испуњени услови за пружање судске заштите. Радница је имала могућност да у поступку доношења одлуке о адаптацији тражи допуну предвиђених грађевинских радова у пројекту, уколико је сматрала да су предвиђени грађевински радови недовољни да би се њен стан довео у стање подобно за становање. Како радница то није учинила, одлука је постала коначна, а суд није овлашћен да налаже Радној организацији обим извршења коначне одлуке о решавању стамбеног питања, нити да утврђује које је грађевинске радове потребно обавити да би стан постао комфоран

Суд удруженог рада Србије је одлуком I Сд. број 1062/88 од 13 децембра 1988. године усвојио жалбу раднице, укинуо одлуку првостепеног суда и предмет вратио истом суду на поновно расправљање и одлучивање. Другостепени суд сматра да је Основни суд погрешно када се није упустио у мериторно расправљање и одлучивање. Ово стога што је Основни суд утврдио да постоји коначна одлука организације о адаптацији стана за потребе раднице, те и одговарајућа документација везана за ову одлуку. Првостепени суд није утврдио да ли је организација ову

одлуку извршила и да ли ју је извршила у целини. Стога ће Основни суд у поновном поступку утврдити да ли је одлука самоуправног органа Радне организације извршена и у ком обиму је извршена, па ће потом одлучити о захтеву раднице. При томе је првостепени суд правилно закључио да суд не може налагати извршење нових грађевинских радова мимо одлуке надлежног самоуправног органа и одговарајуће пратеће документације, али ће суд утврдити да ли је организација обезбедила извршење такве своје постојеће одлуке или су се стекли услови да организација на ово буде обавезана кроз судски поступак и одлуку.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду Ст. број 816/87 од 28. децембра 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије I Сд број 1062/88 од 13. децембра 1988)

Предност кандидата са вишим степеном школске спреме

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да се јавно на конкурс за избор и именовање лица са посебним овлашћењима и одговорностима — помоћника генералног директора за комерцијалне послове. Одлуком Радничког савета Радне организације од 8. II 1988. године изабран је кандидат са завршеном вишом економско-комерцијалном школом. Радник има високу спрему — економски факултет, па сматра да је имао предност у односу на изабраног кандидата. Зато је предложио да суд поништи одлуку о избору кандидата са вишом стручном спремом.

Основни суд удруженог рада у Београду је одлуком С бр. 52/88 од 20. маја 1988. године одбио постављени захтев. Утврдио је да је Радна организација објавила конкурс за избор и именовање помоћника генералног директора за комерцијалне послове са условима: висока школска спрема или виша економско-комерцијална школа или виша школа за организацију рада, са три године радног искуства у трговини, од чега једна година на руководећим пословима и радним задацима. Радник је економски факултет завршио 30. VI 1986. године. У образложењу је навео да је одредбом чл. 13, ст. 2. Закона о радним односима Србије прописано да се под радним искуством сматра време које је радник провео на раду после стицања стручне спреме која је услов за заснивање радног односа. Како радник од дана стицања високе школске спреме није имао радног искуства на пословима са високом школском спремом, то не испуњава услове тражене конкурсом, па није ни имао предност приликом избора по конкурс.

Суд удруженог рада Србије одлуком РО бр. 3905/88 од 20. X 1988. године одбио је жалбу радника и потврдио одлуку Основног суда. Другостепени суд сматра да је Основни суд правилно утврдио да одлуком самоуправних органа Радне организације нису повређена права радника. Наиме, чињеница је да радник као дипломирани економиста има виши степен школске спреме у односу на изабраног кандидата, те да би у смислу одредбе чл. 124, ст. 3. Закона о удруженом раду, имао предност у односу на изабраног кандидата. Међутим, наведена предност у избору је од утицаја само уколико кандидат испуњава и све остале услове предвиђене самоуправним општим актом за рад на оглашеним пословима. Како у конкретном случају радник не испуњава један од услова прописаних самоуправним општим актом, то сама чињеница да у односу на изабраног кандидата има виши степен стручне спреме није од утицаја на законитост одлуке о избору.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду, С бр. 52/88 од 20. маја 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије РО 3905/88 од 20. октобра 1988. године)

Извршење дисциплинских мера

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да је одлуком Дисциплинске комисије од 7. VIII 1987. године оглашен одговорним за тежу повреду радне обавезе и изречена му дисциплинска мера распоређивања на ниже послове и радне задатке у трајању од 6 месеци. Радник је уложио приговор, али је Раднички савет одлуком од 28. IX 1987. године његов приговор одбио. Правоснажном одлуком Суда удруженог рада од 26. XI 1987. године одбијен је његов захтев за поништај наведених одлука самоуправних органа Радне организације о изреченој дисциплинској мери. Ради извршења изречене дисциплинске мере, Комисија за радне односе Радне организације је донела одлуку 1. III 1988. године, а решење о основама за обрачун личног дохотка је донето 24. III 1988. године. Предложио је да суд поништи наведену одлуку Комисије од 1. III 1988. године и решење од 24. III 1988. године, јер су донети по протеклу рока од 90 дана у коме року је могла бити извршена изречена мера за повреду радне обавезе.

Основни суд удруженог рада у Шапцу је одлуком РО бр. 356/88 од 16. VI 1988. године усвојио стављени захтев. Утврдио је да је одлука Дисциплинске комисије о изреченој дисциплинској мери распоређивања на ниже послове и радне задатке постала коначна 28. IX 1987. одлуком Основног суда удруженог рада у Шапцу, РО 540/87 од 26. XI 1987. године потрђена је коначна одлука Дисциплинске комисије Радне организације. У поступку извршења наведене дисциплинске мере Комисија за радне односе је донела одлуку 1. III 1988. године којом је радник распоређен на друге послове и радне задатке у трајању од 6 месеци. Решењем руководиоца Радне организације од 24. III 1988. године утврђен је основ за обрачун личног дохотка радника на другим пословима и радним задацима. Поништавајући одлуку Комисије за радне односе од 1. III 1988. године и решење руководиоца Радне организације од 24. III 1988. године. Основни суд је нашао да су наведене одлуке донете супротно одредби чл. 117. Закона о радним односима Србије и чл. 243. Правилника о радним односима Радне организације који предвиђају да се изречене дисциплинске мере морају извршити у року од 90 дана од дана коначности одлуке о изреченој дисциплинској мери. Како је коначну одлуку донео Раднички савет 28. IX 1987. године, а уручио раднику 8. X 1987. године, то је Радна организација морала извршити изречену дисциплинску меру у року од 90 дана од наведеног датума.

Суд удруженог рада Србије је одлуком РО бр. 3841/88 од 13. октобра 1988. године одбио жалбу Радне организације и потврдио одлуку Основног суда. Другостепени суд је утврдио да су неосновани жалбени наводи Радне организације да се рок од 90 дана за извршење изречене дисциплинске мере има рачунати од дана Правоснажности судске одлуке. Напротив, одредбом чл. 117. Закона о радним односима Србије је изричито предвиђено да се изречене мере морају извршити у року од 90 дана од дана коначности одлуке о изреченој дисциплинској мери. Према томе, чињеница да је по коначној одлуци Комисије за радне односе вођен поступак пред судом удруженог рада без утицаја је на почетак рока за извршење одлуке о изреченој дисциплинској мери.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Шапцу, РО бр. 356/88 од 16. VI 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије РО бр. 3841/88 од 13. X 1988. године)

Отказ уговора о коришћењу стана

Радна организација је у предлогу за покретање поступка навела да је раднику решењем број 572/9 од 15. IX 1986. године додељен на коришћење стан површине 28,08 m². Како је наведени стан мале површине и не задовољава потребе његове трочлане породице, то је радник 2. XII

1986. године поднео захтев Комисији за доделу станова Радне организације да му одобри кредит за изградњу породичне стамбене зграде у износу од 2.300.000 динара, уз обавезу да стан врати Радној организацији до 15. VIII 1987. године, или касније у зависности од времена одобравања кредита. Раднички савет Радне организације је дана 29. XII 1986. године донео одлуку да се раднику одобри кредит у износу од 2.300.000 динара уз услов да радник врати стан до 15. VIII 1987. године. Радник се обратио Радничком савету за продужетак рока за исељење до 1. VI 1988. године. Раднички савет је захтев одбио и наложио раднику исељење из стана до 1. XII 1987. године.

Како се радник до одређеног рока није иселио, Радна организација је поднела захтев за отказ уговора о коришћењу предметног стана.

Основни суд удруженог рада у Пожаревцу је одлуком ПР бр. 1472/87 од 25. XII 1987. године одбио стављени захтев. Утврдио је да радник није завршио започету изградњу куће. У образложењу је навео да радник није у обавези да врати предметни стан све док не оспособи за становање део породичне стамбене зграде који би сходно самоуправном општем акту Радне организације одговарао потребама његовог породичног домаћинства. Ово с тога што радник није закључио никакав уговор са Радном организацијом којом би се уговорне стране обавезале на чинидбу. Чињеница што је Раднички савет донео одлуку да се раднику додели стамбени кредит с тим да радник врати стан до 15. VIII 1986. године не обавезује радника да то учини, јер радник наведеном одлуком није преузео такву обавезу.

Суд удруженог рада Србије је одлуком I СД бр. 604/88 од 4. априла 1988. године усвојио жалбу Радне организације, преиначио одлуку првостепеног суда, усвојио отказ уговора о коришћењу стана и обавезао радника да се са свим лицима и стварима исели из стана и исти испражњен преда Радној организацији у року од 30 дана од дана правоснажности одлуке. Другостепени суд сматра да је Основни суд погрешно оценио чињенично стање и извео погрешан закључак по коме је неоснован захтев Радне организације за отказ уговора о коришћењу стана. Ово с тога што се из молбе радника коју је упутио комисији види да је радник предложио враћање стана који користи до 15. VIII 1987. године, под условом да му Радна организација одобри кредит за изградњу породичне стамбене зграде. Из одлуке Радничког савета се види да је Радна организација одобрила раднику кредит, под условом да се исели из стана до 15. VIII 1987. године. Из уговора о кредиту за стамбену изградњу се види да је радник у целини искористио додељени кредит. Према томе, закључује другостепени суд, учесници у поступку су закључили споразум којим се радник обавезао да се исели из стана до 15. VIII 1987. године под условом да му се додели стамбени кредит. Пошто је Радна организација у целини извршила уговорену обавезу, првостепени суд је погрешно применио материјално право када није обавезао радника да испуни и своју обавезу исељењем из стана који је користио.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Пожаревцу, ПР бр. 1472/87 од 25. XII 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије I СД бр. 604/88 од 4. априла 1988. године)

Престанак радног односа

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да је био у радном односу на факултету и да је обављао послове асистента — приправника. С обзиром да у предвиђеном року није магистрирао, распоређен је на послове стручног сарадника Института. Пошто није прихватио распоређивање на послове стручног сарадника, против њега је покренут дисциплински поступак због наводно учињене теже повреде радне дужности неоправданог изостајања са посла дуже од 3 дана. Одлуком дисциплинске комисије од 14. IV 1988. године, изречена му је дисциплинска мера —

престанак радног односа. Сматра да је наведена одлука незаконита, те је предложио да је Основни суд поништи и обавезе Факултет да му омогући обављање послова асистента — приправника и исплати му лични доходак почев од 18. III 1988. године.

Основни суд удруженог рада у Шапцу је одлуком РО бр. 553/88 од 29. августа 1988. године одбио постављени захтев. Утврдио је да се радник налазио у радном односу на пословима асистента-приправника. Радник није магистрирао у одређеном року, те сходно одредби члана 275. Закона о усмереном образовању и васпитању, није могао бити поново изабран у исто звање. Због тога је распоређен на одговарајуће послове стручног сарадника сходно одредби члана 77. истог Закона. Коначна одлука о распоређивању му је уручена 16. III 1988. године, па с обзиром да радник није започео са радом на пословима на које је распоређен то је против њега покренут дисциплински поступак и изречена дисциплинска мера престанка радног односа. Основни суд је закључио да је радник својим поступањем учинио тежу повреду радне дужности из члана 152, став 1. Закона о удруженом раду, а која се састоји у неоправданом узастопном изостајању са посла најмање 3 радна дана, за коју повреду се раднику изриче мера престанка радног односа. Радник је одбио да обавља послове стручног сарадника на које је распоређен коначном одлуком надлежног органа, односно није долазио на посао од 17. III 1988. године па надаље, па је према оцени суда правилна и законита одлука дисциплинске комисије о изреченој мери.

Суд удруженог рада Србије је одлуком Ро бр. 5149/88 од 8. децембра 1988. године одбио жалбу радника и потврдио одлуку Основног суда. Другостепени суд је при томе оценио као неоснован навод жалбе радника да организација није могла покренути дисциплински поступак због неоправданог изостајања са посла, до окончања поступка пред судом по његовом захтеву за поништај коначне одлуке о распоређивању. Ово стога што је радник дужан да поступи по решењу о распоређивању и да обавља послове на које је распоређен коначном одлуком самоуправних органа, с тим што има право да тражи поништај одлуке о распоређивању у поступку пред судом. Покретање и вођење поступка не утиче на дисциплински или други поступак који се у исто време може водити против радника. Неоснован је навод жалбе радника да је у спорном периоду редовно долазио на посао, те да се не може говорити о неоправданом одсуствовању са посла. Само присуство на послу, без обављања послова и радних задатака на које је распоређен, не значи да је радник радио већ управо представља неоправдано одсуствовање са посла.

Одлука Основног суда удруженог рада у Шапцу, Ро бр. 553/88 од 29. августа 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије Ро бр. 5149/88 од 8. децембра 1988. године)

Новчана накнада због мањег личног дохотка на другом послу радника инвалида III категорије

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да је оглашен инвалидом рада III категорије због повреде на раду коју је претрпео 30. V 1972. године. Навео је да остварује право на разлику између личног дохотка који је остваривао пре настанка инвалидности и личног дохотка који остварује на пословима на које је распоређен по настанку инвалидности, али да му у основ за обрачун разлике личног дохотка није урачунат и лични доходак који други радници остварују по основу ноћног и недељног рада. Зато је предложио да суд обавезе основну организацију да му исплати разлику између личног дохотка који прима као инвалид III категорије и личног дохотка који остварују други радници који раде на истим пословима које је он обављао пре настанка инвалидности.

Основни суд удруженог рада у Крагујевцу је одлуком Ро бр. 2792/87 од 2. II 1988. године усвојио стављени захтев и обавезао основну органи-

зацију да раднику на име разлике личног дохотка за период од 8. XII 1984. године до 8. XII 1987. године исплати износ од 377.597 динара са припадајућом каматом.

Суд удруженог рада Србије је одлуком I Сд бр. 1451/88 од 13. децембра 1988. године усвојио жалбу Основне организације и укинуо одлуку Основног суда. Другостепени суд је нашао да је радник решењем надлежне СИЗ пензијског и инвалидског осигурања радника разврстан у III категорију инвалидности са правом на запослење на другом одговарајућем послу, без већег физичког оптерећења, као и право на новчану накнаду у вези са тим запослењем, уколико наступе промене у личној дохотку. Првостепени суд је утврдио да радник има право на исплату разлике између личног дохотка и накнаде личног дохотка коју остварује као инвалид III категорије и личног дохотка који остварују други радници на пословима које је он обављао пре настанка инвалидности, и то по основу ноћног рада. Суд удруженог рада Србије закључује да је првостепени суд обавезао организацију на предметну исплату по принципима одговорности за штету. Међутим, основни суд није утврдио да ли се у спорном случају ради о захтеву за накнаду штете по прописима из области облигационих односа, или о захтеву за исплату накнаде због мањег личног дохотка на другом одговарајућем послу инвалида III категорије, по прописима о пензијском и инвалидском осигурању. Пошто је у питању инвалид од пре 1. VII 1983. године, он права из области пензијског и инвалидског осигурања остварује код надлежне самоуправне интересне заједнице, па је у случају спора чланом 109, став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању радника, прописана надлежност окружног суда на чијем подручју осигураник, односно корисник права има пребивалиште. Уколико првостепени суд нађе да се ради о захтеву за накнаду штете, тада ће у наставку поступка утврдити на који начин је дошло до повређивања радника на раду 30. V 1972. године, односно да ли постоји кривица или одговорност за штету од опасне ствари или опасне делатности, као и у ком обиму, као основ за обавезивање организације на накнаду штете по Закону о облигационим односима. Уколико првостепени суд нађе да овај основ постоји, тада ће утврдити колику штету радник трпи, имајући у виду лични доходак и накнаду личног дохотка које он као инвалид III категорије остварује и лични доходак који по спорном основу остварује одговарајућа упоредна група радника које је радник обављао пре инвалидности.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Крагујевцу, РО бр. 2792/87 од 2. фебруара 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије I Сд бр. 1451/88 од 13. децембра 1988. године).

припремила Радмила Шаркић